

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าสังคมโลกปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก มีการพัฒนา ด้านสังคมของมนุษย์อย่าง เมื่อเข้าสู่คลื่นลูกที่ 3 หรือยุค โลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้ทุก ประเทศ ทุกชนชาติ รวมตัวเสมือนหนึ่งหมู่บ้านเดียวกัน มนุษย์มีการสื่อสารกันผ่านเครือข่าย คอมพิวเตอร์ ซึ่งใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สารสนเทศแพร่กระจายไปยังทุกส่วนของโลกอย่างไร้ พรมแดน ทำให้เกิดสังคมใหม่ของมนุษย์โลกที่เรียกว่า สังคมสารสนเทศ (Information Society) หรือที่เรียกกันว่า สังคมโลกที่สาม เป็นสังคมที่เกิดจากการพัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีคมนาคม คอมพิวเตอร์ ช่วยให้มนุษย์มีศักยภาพและความสามารถมากขึ้นทุกๆด้าน (ครรชิต มาลัยวงศ์. 2540 : 122)

สารสนเทศ เป็นความรู้ ที่ผู้รู้รวดเร็วกว่า จะเป็นผู้ได้เปรียบ เพราะความสามารถในการ ใช้สารสนเทศเหล่านั้น ช่วยในการตัดสินใจเรื่องต่างๆได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว ดังนั้นจึงเกิด ปรัชญาการแข่งกันพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อให้บริการทั้งในเชิงพาณิชย์ และ แบบให้เปล่าในสังคมปัจจุบันองค์การทั้งภาครัฐ และเอกชน ต่างหันมาสนใจกับเทคโนโลยี สารสนเทศกันและการสื่อสารอย่างจริงจังมากขึ้น โดยเป็นเครื่องมือช่วยสร้างระบบสารสนเทศ ในหน่วยงานของตน เนื่องจากตระหนักดีว่า สารสนเทศมีบทบาทในการทำกิจกรรมแทบทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสาร การปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจเพื่อการวางแผน และการจัดการ โดยที่เทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยให้ได้สารสนเทศอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง เชื่อถือได้ และทันเวลา มีเนื้อหา รูปแบบที่ต้องการ (ธานีศย์ ภาสาค. 2548 : 5)

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือกุญแจที่ไขไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีคุณภาพตามความต้องการของประเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือตัวสร้าง เสริมกระบวนการจัดการศึกษาของรัฐบาลที่ได้เห็นความสำคัญอยู่แล้ว (คณะกรรมการเทคโนโลยี สารสนเทศแห่งชาติ. 2539 : 24) การศึกษาเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของ มนุษย์ ให้สามารถทำงาน ดำรงภาวะครอบครัวอยู่ได้โดยสันติสุข มีพัฒนาการ มีความก้าวหน้า ยิ่งยืนต่อไปได้ดี การที่จะให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้ดีมีคุณภาพ ขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหาร งานขององค์กร ในการบริหารนั้นไม่ว่าจะอยู่ในยุคใดสมัยใด จำเป็นต้องมีการตัดสินใจในการ

ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด โดยกระบวนการตัดสินใจในการบริหารที่ดีนั้น ต้องตัดสินใจบนฐานของข้อมูลและสารสนเทศ ที่ดี (ชัยวัฒน์ บุญศิริมานนท์. 2532 : 5) อีกทั้งในปัจจุบัน มีวิทยาการใหม่ๆ ได้เกิดขึ้นอย่างมากมาย มีการพัฒนา ทดค้น วิจัย และสร้างองค์ความรู้ใหม่ตลอดเวลา มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอน กระจายการเรียนออกไปอย่างกว้างขวาง ปรับเปลี่ยนรูปแบบออกไป การเรียนการสอนยุคใหม่สามารถแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ได้มากมาย มีห้องสมุดดิจิทัล มีชุมชนความรู้ที่เรียกว่า ชุมความรู้โลก นอกจากนี้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยังช่วยในเรื่องของการเรียนการสอนหลายอย่าง เช่น ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน บันทึกการสอน การวัด ประเมินผล ที่สามารถเรียกดูในภายหลังได้

ในด้านการบริหาร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับองค์กรต่างๆ โดยเข้ามามีส่วนในการปฏิบัติงานประจำของกิจกรรม งานบริหาร ประกอบด้วยงานวางแผนและกำหนดนโยบาย (Planning) งานจัดองค์กรและทรัพยากร เพื่อให้สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน และวัตถุประสงค์ (Organizing) การสั่งการ การประสานงาน ให้เป็นไปตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ (Directing) การตัดสินใจ (Deciding) และการควบคุม กำกับผลการปฏิบัติงาน (Controlling) (สุชาติ วีระพันธ์. 2541 : 58) ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารจึงประกอบด้วยบทบาท 3 ด้าน ด้านแรกคือบทบาทประสานงานติดต่อระหว่างบุคคลในฐานะหัวหน้างาน ผู้นำและผู้ประสานงาน (Interpersonal role) ด้านที่สองคือบทบาทการจัดการด้านข่าวสารหรือสารสนเทศ (Information role) ซึ่งผู้บริหารต้องทราบข่าวสารภายในองค์กร และข้อมูลภายนอกที่เกี่ยวข้อง เป็นอย่างดี รวมทั้งดำเนินการให้บุคคลอื่นในหน่วยงาน ได้ทราบข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการทำงานและการบริหาร มีการสื่อสารข้อมูลสารสนเทศอย่างดีด้วย ด้านที่สามได้แก่บทบาท ด้านการตัดสินใจ (Decisional role) ไม่ว่าจะเป็นส่วนที่เป็นการกำหนดแผน นโยบาย การจัดสรรทรัพยากร งานบุคคล การดำเนินงาน การติดตาม และแก้ไขปัญหาที่ตาม การตัดสินใจเพียงใช้สามัญสำนึก ประสบการณ์และความรู้สึก โดยปราศจากข้อมูล และสารสนเทศประกอบ ย่อมเสี่ยงต่อการผิดพลาดได้ง่าย ดังนั้นผู้บริหารในยุคโลกาภิวัตน์ จึงน่าจะมีคุณลักษณะคือ (กรรชิต มาลัยวงศ์. 2542 : 81) มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ บริหารงาน ทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการสังเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ และตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศ สามารถใช้คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ได้เห็นความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่อการศึกษาร่วมเดียวกัน เช่น นโยบายการจัดการศึกษาตามรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ซึ่งกำหนดไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ ปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการวิจัย วิจัยในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมของชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2540 : 21)

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ซึ่งเป็นแผนที่ได้อัญเชิญ แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็น ปรัชญาในการพัฒนา และบริหารประเทศ โดยยึดหลักสายกลางเพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤติ สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลมีคุณภาพที่ยั่งยืน ภายใต้กระแส โลกาภิวัตน์และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาก จะเห็นได้จากการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของ ประเทศในยุทธศาสตร์ข้อที่ 7 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้และพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การยกระดับการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเป็น โครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการเผยแพร่ความรู้และข่าวสาร ช่วยสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจ และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การบริหาร การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่มุ่งประสิทธิผล ให้นำไปประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 12 – 13) นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ มีการสนับสนุนให้ นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารด้านอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพิ่มพูน ประสิทธิภาพการเรียนรู้แก่ผู้เรียน จึงได้บรรจุเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไว้ใน หมวด 9 ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 30) มาตรา 63, มาตรา 64, มาตรา 65, มาตรา 66, มาตรา 67 , มาตรา 68 และ มาตรา 69 โดยรัฐบาลเป็นผู้จัดสรร สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อประโยชน์ของ การศึกษาในรูปของสื่อ ตัวนำ และคลื่นความถี่ เพื่อการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการผลิตสื่อ ทุกรูปแบบ มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมให้มีการวิจัยการผลิต การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่พิจารณา โยบายและประเมิน คุณภาพและประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการผลิต

กระทรวงศึกษาธิการ ได้เห็นความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ต่อการศึกษา จึงได้กำหนดแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา (พ.ศ. 2547 – 2549) กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 4) โดยมี 4 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การใช้ ICT เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การใช้ ICT พัฒนาการบริหารจัดการและให้บริการทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การกระจายโครงสร้างพื้นฐาน ICT เพื่อการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การผลิตและการพัฒนาบุคลากรด้าน ICT

ในกระบวนการปฏิรูปการศึกษานั้น ได้มีการกล่าวถึงการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาคือการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งข้อมูล และแหล่งความรู้ได้มากและสะดวกขึ้น ดังนั้นในส่วนของกระบวนการปฏิรูปการศึกษาต้องการนำ เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ตมาเป็นส่วนหนึ่ง ที่เข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ด้วย การนำเทคโนโลยีมาใช้ จึงเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้มากและรวดเร็ว จึงจัดว่าเป็นการได้เปรียบในส่วน ของผู้บริหารการศึกษา เป็นผู้กำหนดทิศทางและนโยบายการศึกษา การพัฒนาระบบการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องเข้าใจและให้ความสำคัญ ของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นอันดับแรก ผู้บริหารจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ในการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในการ กำหนดนโยบายการศึกษา หลักสูตรการศึกษาจะส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้ในส่วนของ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพิ่มขึ้น และจัดให้มีส่วนในการสนับสนุนการศึกษา เพื่อ ลดภาระของผู้สอนให้น้อยลง จะได้มีเวลาในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้น (สานิตย์ ภายผาด. 2548 : 7 - 8)

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานได้มีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ในหลายๆ ด้าน ทั้งนี้ เนื่องจาก เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนให้กับบุคคลที่เป็นเยาวชน ที่มีความสำคัญต่อ อนาคตของประเทศชาติ จึงต้องให้ความสำคัญมากที่สุด การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารมาใช้ในสถานศึกษานั้น มี 2 ด้านที่สำคัญคือด้านการบริหาร และการจัดการเรียน การสอน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ได้ส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่ง ได้นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ในสถานศึกษาตั้งแต่ปี 2546 เป็นต้นมา โดยได้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาประจำปีไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบการบริหารจัดการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในด้านการบริการสถานศึกษาและ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาบริหารจัดการ
 ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาระบบสารสนเทศให้มีความถูกต้อง รวดเร็ว ทันสมัย สามารถเชื่อมโยง
 เครื่องข่ายกับหน่วยงานอื่น โดยการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยี
 สารสนเทศ และการสื่อสาร พัฒนาระบบจัดเก็บ การนำมาใช้และพัฒนาการเชื่อมโยงเครื่องข่าย
 กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนำระบบ Web Site มาใช้ และยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาและ
 ส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน โดยมี
 มาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ สื่อ แหล่งเรียนรู้ และ
 เทคโนโลยีให้เอื้อต่อการใช้พัฒนาผู้เรียนและระบบบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. 2546 : 6 – 8) ในปี 2547 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มหาสารคามเขต 2 ได้ส่งเสริมกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและ
 การสื่อสารต่อการศึกษาไว้ใน ยุทธศาสตร์ที่ 4 เทคโนโลยีสู่การเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ
 2 ข้อ คือ

1. ให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้จากนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และ
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 และสถานศึกษาในสังกัด

ทุกแห่ง ใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้ส่งเสริม สนับสนุนให้
 สถานศึกษาได้จัดหา พัฒนาสื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ประกอบไปด้วย
 สื่อประสม (multimedia) ที่เรียกว่า Happy Class จัดให้มีการติดต่อประสานงาน รับส่งหนังสือ
 ราชการด้วยระบบ E – Office (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. 2547 : 46)
 จากรายงานผลการดำเนินงาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประจำปี
 2547 พบว่า มีสถานศึกษาหลายแห่ง ยังไม่สามารถดำเนินการให้สนองต่อนโยบาย และ
 ยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. 2547 : 29) และยัง
 รวมถึงการที่ไม่สามารถตอบสนองนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้าน
 อื่น ๆ ได้ ซึ่งอาจจะมีปัญหา และอุปสรรคอื่นใดด้านใดด้านหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้

โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในปัจจุบันสามารถจัด
 เป็นกลุ่ม ๆ ตามช่วงชั้นที่จัดการศึกษาได้ทั้งหมด 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1 – 2
2. กลุ่มที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1 – 3
3. กลุ่มที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4

ในสภาพความเป็นจริงแล้ว การที่แต่ละสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่แตกต่างกัน นั้นเป็นไปตามหลักการ จุดหมาย และปรัชญาในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ ผู้เรียนในแต่ละ ช่วงชั้นยังมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกายและพัฒนาการด้านจิตใจที่แตกต่างกันอีกด้วย นอกจากนี้ โรงเรียนแต่ละแห่งที่มีจำนวนนักเรียนที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลต่อการได้รับงบประมาณที่จะนำไปบริหารจัดการ และพัฒนาโรงเรียนได้แตกต่างกัน เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับมาจากค่า ใช้จ่ายรายหัวของนักเรียน ในส่วนของความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในปัจจุบัน สังเกตได้ว่าบางโรงเรียน มีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีอุปกรณ์ บุคลากรที่เพียงพอต่อความต้องการในสถานศึกษาของตนเอง แล้วยังให้บริการโรงเรียน ใกล้เคียงได้อีก บางแห่งมีความพร้อมในระดับปานกลาง และในบางแห่งยัง ไม่มีความพร้อมในเรื่องนี้ ยังต้องจัดหา วัสดุอุปกรณ์แล้วยังต้องพึ่งพาคณาจารย์ด้านนี้จากหน่วยงานอื่นอีกด้วย

ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัย ในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 2 นั้น ว่ามีปัญหาอุปสรรคที่เด่นชัด ในด้านใดบ้าง เพื่อให้ได้ข้อมูล ที่จะสามารถนำไปร่วมกันหาวิธี และร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น อันจะเป็นผล ให้การบริหารของสถานศึกษามีประสิทธิภาพประสิทธิผล ตรงตามต้องการพัฒนาสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาใน โอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ระหว่าง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่แตกต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ระหว่าง สถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน

สมมุติฐานการวิจัย

เนื่องจากสถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนแตกต่างกัน ทำให้ได้รับงบประมาณในการบริหารแตกต่างกัน และช่วงชั้นที่เปิดสอนแตกต่างกัน ทำให้ได้รับครูผู้สอนที่มีความสามารถเฉพาะด้านแตกต่างกัน จากข้อจำกัดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐาน ดังนี้

1. ระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ต่างกัน มีความแตกต่างกัน

2. ระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2547 – 2549) แล้วสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดหาและติดตั้งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
2. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหาร
3. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน
4. ด้านการพัฒนาาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาสภาพ และ ระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านการจัดหาและติดตั้งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 1.2 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารและการบริการทางการศึกษา
- 1.3 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน
- 1.4 ด้านการพัฒนาาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารหรือครูผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 319 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย

2.1.1 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 231 โรงเรียน

2.1.2 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-3 จำนวน 61 โรงเรียน

2.1.3 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 จำนวน 27 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามช่วงชั้นและขนาดสถานศึกษา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 43) ได้จำนวน กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 176 คน ดังนี้

2.2.1 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 128 คน

2.2.2 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-3 จำนวน 30 คน

2.2.3 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 จำนวน 18 คน

2.3 ตัวแปร

2.3.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) ช่วงชั้นที่เปิดสอน

(1) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2

(2) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-3

(3) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4

2) ขนาดโรงเรียน

(1) โรงเรียนขนาดเล็ก

(2) โรงเรียนขนาดใหญ่

2.3.2 ตัวแปรตาม คือ ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดกระทำข้อมูล การประมวลผล และเผยแพร่สารสนเทศ ทำให้สามารถใช้งานได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพ

2. ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง ข้อจำกัด หรือ ปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ไม่บรรลุเป้าหมายต่อการนำเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวม ข้อมูล การจัดเก็บ การประมวลผล และเผยแพร่สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การจัดหาและติดตั้งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ การดำเนินการ ใดๆ ตามขอบข่ายของบทบาท อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งระบบเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร ที่เหมาะสำหรับการใช้งานของสถานศึกษา รวมทั้งการจัดให้มีผู้ดูแล รับผิดชอบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ติดตั้งขึ้น

4. การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปใช้ในการบริหาร คือ การนำเอา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปใช้ในการบริหารงานตามขอบข่าย การบริหาร ของสถานศึกษา

5. การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน คือ การนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุผลตามเป้าหมายของ หลักสูตร

6. การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ การดำเนินการ ทั้งที่ เกี่ยวข้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และบุคลากร เพื่อให้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารสามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ

7. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับช่วงชั้นที่ 1 ถึงช่วงชั้น ที่ 4 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

8. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ข้อกำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน สังกัด สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านปริมาณ คือจำนวนนักเรียน ขนาดของโรงเรียน ที่แบ่งตามกฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือก ประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ซึ่งมี 2 ขนาด คือ

8.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 300 คน

8.2 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนเกินกว่า 300 คนขึ้นไป

9. ระดับปัญหา หมายถึง ระดับของสิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ไม่บรรลุเป้าหมาย การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการบริหารของสถานศึกษา มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

10. ช่วงชั้นที่จัดการศึกษา หมายถึง ช่วงของระดับชั้นเรียนที่สถานศึกษาเปิดทำการสอน ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ

10.1 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

10.2 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-3 หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

10.3 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษา ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

11. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

12. สำนักงานเขตพื้นที่ หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการทำการวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของสถานศึกษาทั้งในด้านทั้งในส่วนของฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และบุคลากรที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่แตกต่างกัน และมีขนาดต่างกัน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการศึกษา ดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้ทราบปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษาในสังกัด จึงสามารถนำข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวไปใช้ในการวางแผนการบริหาร ด้านงบประมาณ วิชาการ บุคลากร การบริหารทั่วไป ใช้ในการควบคุมการทำงาน และประกอบการตัดสินใจในการบริหารได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพต่อไป

2. สถานศึกษา จะได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษาร่วมสังกัด สามารถนำไปใช้ในการเปรียบเทียบระดับการบริหารของตนเองทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาสถานศึกษาของตนเองให้มีระดับคุณภาพที่ดียิ่งขึ้นได้

3. ผู้บริหาร สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้ในการวางแผนในการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สามารถพัฒนาระบบบุคลากร ให้มีศักยภาพมากขึ้น อันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาต่อเนื่องไปได้